
Vergaderjaar 2022–2023

21 501-04

Ontwikkelingsraad

Nr. 258

**BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 april 2023

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking van 4 mei 2023.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher

GEANNOTEEERDE AGENDA RAAD BUITENLANDSE ZAKEN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING VAN 4 MEI 2023

Introductie

Op 4 mei 2023 vindt de Raad Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking (RBZ/OS) plaats. Op de agenda staan de hervorming van multilaterale ontwikkelingsbanken als follow-up van de Voorjaarsvergadering van de Wereldbankgroep en een lunch met de Secretaris-Generaal van UNCTAD (de VN-Conferentie inzake Handel en Ontwikkeling), Rebeca Grynspan, waarbij gesproken wordt over de impact en effecten van de Russische oorlog in Oekraïne op de rest van de wereld. Verder spreekt de Raad over hulp aan Oekraïne en steun aan Oost-Europese landen, en is er een gesprek met de president van de Europese Investeringsbank (EIB), Werner Hoyer. Tot slot zal de Commissie een update verzorgen over de EU-CELAC Top van 17–18 juli 2023 en de inspanningen van de EU in Latijns-Amerika en de Cariben in het kader van de Global Gateway.

Hervorming multilaterale ontwikkelingsbanken en follow-up Voorjaarsvergadering

De Voorjaarsvergadering van de Wereldbankgroep stond grotendeels in het teken van het hervormingsproces. Er is onder meer overeengekomen dat de huidige doelstellingen van de Wereldbank, armoedebestrijding en gedeelde welvaart, dienen te worden uitgebreid met noties van duurzaamheid, inclusiviteit en weerbaarheid. Deze thema's zullen geïntegreerd worden in het operationeel model van de Bank, bijvoorbeeld in de ontwikkeling van landenstrategieën en projecten. Een verbrede focus vereist ook additionele middelen. Daarom is er overeenstemming bereikt over verlaging van de *equity to loan ratio* van de Bank van 20% naar 19%, waardoor jaarlijks zo'n USD 4 miljard extra vrijkomt aan leencapaciteit. Er was grote steun voor een sterkere focus op mobilisering van de private sector en voor het ontwikkelen van een pilot om hybride kapitaal op kapitaalmarkten aan te trekken. Nederland heeft ook gepleit voor vergroten van belastinginkomsten in derde landen. Tot slot hebben de aandeelhouders aangegeven te willen kijken naar het verwijderen van de *Statutory Lending Limit* uit de *Articles of Agreement* van de Bank. Tijdens de Jaarvergadering in oktober 2023 zal over het volledige pakket van hervormingsvoorstellen worden gestemd¹.

Ook buiten de Wereldbankgroep staat het versterken van de internationale financiële architectuur voor ontwikkelingssamenwerking en klimaat op de internationale agenda. Het tekort aan financiering om de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) en de klimaatdoelen te bereiken is de afgelopen jaren door opeenstapelende crises gegroeid en veel opkomende economieën en lage-inkomenslanden worstelen met hoge schulden, waardoor zij nog minder eigen middelen hiervoor ter beschikking hebben. In verschillende fora, waaronder de VN, de G20 en de in juni door Frankrijk georganiseerde *Summit for a New Global Financial Pact*, wordt hier de komende maanden over gesproken.

De Raad zal bespreken hoe de EU in deze verschillende fora gezamenlijk op kan trekken en de dialoog kan voeren met partnerlanden. Nederland vindt het van belang dat de EU in deze fora en in de dialoog met partnerlanden inzet op effectief gebruik van de huidige financiële middelen voor internationale samenwerking, met als doel een zo groot mogelijke ontwikkelingsimpact. Ook hecht het kabinet sterk aan een ambitieuze

¹ Het volledige verslag van de Wereldbank Voorjaarsvergadering wordt binnenkort aan uw Kamer verstuurd.

mondiale inzet op klimaat en biodiversiteit. Tegelijkertijd zullen ook de beschikbare financiële middelen voor ontwikkeling en klimaat vergroot moeten worden, onder meer door het mobiliseren van privaat kapitaal en vergroten van belastinginkomsten in partnerlanden.

Lunch met SG UNCTAD over impact en effecten OEK oorlog op rest van de wereld

Tijdens de lunch zal de Raad spreken met de Secretaris-Generaal (SG) van UNCTAD, Rebeca Grynspan, over de impact en effecten van de Russische oorlog in Oekraïne op de rest van de wereld. Vorig jaar heeft UNCTAD, op verzoek van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, samen met UN OCHA, het Bureau voor de Coördinatie van Humanitaire Aangelegenheden van de Verenigde Naties, ingezet op het openhouden van de markten voor voedsel- en landbouwproducten uit Oekraïne en de Russische Federatie. UNCTAD heeft daartoe een Memorandum of Understanding met Rusland gesloten om de export van Russisch graan en kunstmest te helpen faciliteren. UN OCHA heeft zich met Turkije en anderen, waaronder het *Center for Humanitarian Dialogue*, ingezet om het *Black Sea Grain Initiative* (BSGI) tot stand te brengen voor de export van Oekraïens graan uit de havens van Odesa, Chornomorsk en Yuzhne.

Met dit gesprek zal de Raad worden geïnformeerd over de stand van zaken van de initiatieven ter bevordering van wereldwijde voedselzekerheid en hoe deze te bestendigen. Het BSGI blijft onverminderd van belang voor de wereldhandel en van groot belang voor de landbouwsector in Oekraïne. In maart werd 7,8 miljoen ton aan landbouwproducten geëxporteerd vanuit Oekraïne, waarvan de helft via de Zwarte Zee en de andere helft via *Solidarity Lanes* naar de EU. Ongeveer 40% van de export van tarwe gaat naar de landen die het het hardst nodig hebben. Het kabinet is met name benieuwd naar de visie van SG UNCTAD op de risico's die er zijn voor het BSGI en hoe het Initiatief verder bestendig kan worden.

Het kabinet zet zich op verschillende manieren in om de wereldwijde voedselzekerheid te bevorderen. Zo heeft het kabinet op verzoek van de SGVN middelen ter beschikking gesteld aan UNCTAD en het *Center for Humanitarian Dialogue* voor de benodigde extra capaciteit om het BSGI te begeleiden en in stand te houden. Het gaat daarbij om het herstellen van een verstoorde markt en impliciet cruciale steun voor de landbouwsector in Oekraïne. Daarnaast steunt Nederland het *Solidarity Lanes* initiatief van de Europese Commissie voor export van landbouwproducten direct naar de EU. Dit laatste veroorzaakt weer nieuwe markt verstoringen waartegen Oost-Europese landen momenteel unilaterale maatregelen willen nemen door het sluiten van grenzen voor import vanuit Oekraïne. Het kabinet erkent de problemen van deze landen, maar ziet geen oplossing in unilaterale handelsmaatregelen van EU-lidstaten. Met de Commissie zal worden gezocht naar oplossingen.

Dankzij een Nederlands initiatief is er ook een bredere ontheffingsmogelijkheid voor voedselzekerheid opgenomen in de sanctiepakketten tegen Rusland. Nederland heeft de vrijgave gefaciliteerd van een in Nederland bevroren lading Russisch kunstmest voor donatie via het Wereldvoedselprogramma (WFP) naar Malawi. Daarnaast intensificeert Nederland haar budget voor mondiale voedselzekerheid gericht op de armste landen (met name Afrika) met EUR 450 miljoen over een periode van vijf jaar. Verder is er in 2.022 EUR 47 miljoen aan extra noodhulp uitgetrokken om de impact van de oorlog op honger te helpen mitigeren en heeft Nederland via een *soft-earmarking* EUR 4 miljoen gealloceerd voor het *Grain from Ukraine*

initiatief van de Oekraïense president Volodymyr Zelensky om het betreffende Oekraïense graan naar Afrika te verscheppen via WFP.

Hulp aan Oekraïne en steun aan Moldavië

De Raad zal naar verwachting spreken over de hulp aan Oekraïne en gerelateerde steun aan Oost-Europese landen, waaronder in het bijzonder steun aan Moldavië.

Op 3 april jl. is uw Kamer per brief geïnformeerd over een eerste steunpakket in 2023 van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor Oekraïne². Het voorziene steunpakket bevat meerdere bijdrages via internationale financiële instellingen (Wereldbank, Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD) en de *International Finance Corporation* van de Wereldbank) ten behoeve van onder meer landbouwfinanciering, waarmee leningen aan agrarische bedrijven worden verstrekt zodat ze hun productie kunnen doorzetten en herstellen, en herstel van kritieke infrastructuur. Hiermee wordt bijgedragen aan het draaiend houden van de Oekraïense economie en het vergroten van voedselzekerheid. Ook zijn bijdragen voorzien voor humanitaire hulp, psychosociale steun en ontminning. Nederland zal de Raad informeren over deze inzet. Daarnaast acht het kabinet het van belang dat de internationale donorcoördinatie van steun richting de wederopbouw van Oekraïne nader wordt vormgegeven en snel op gang komt en zal daar in de Raad aandacht voor vragen.

Moldavië ondervindt als direct buurland ook zware gevolgen van de Russische oorlog in Oekraïne. Het kabinet steunt Moldavië onder andere door een bijdrage te leveren aan de opvang van Oekraïense vluchtelingen via een donatie van EUR 10 miljoen aan de Wereldbank. Ook steunt Nederland Moldavië met expertise en een project ter vergroting van energie-efficiënte. De EU blijft ook veel steun verstrekken aan Moldavië. Zo stelde de Europese Commissie op 24 januari jl. een verhoging voor van de al bestaande macro-financiële bijstand aan Moldavië³. Ook heeft de Europese Raad afgelopen maart de Europese Commissie gevraagd om een nieuw steunpakket voor Moldavië voor te bereiden. De Europese Commissie is hier momenteel mee bezig.

Gesprek met de president van de Europese Investeringsbank

De Raad spreekt voorafgaand aan de vergadering met de president van de EIB, Werner Hoyer. Het grootste deel van de EIB-investeringen vinden plaats binnen de EU, ca. 83% in 2022. Daarnaast investeert de EIB ook buiten de EU: vorig jaar ca. EUR 10,8 miljard, waarvan bijna de helft in Afrika en ca. EUR 1,7 miljard in Oekraïne. Er zal gesproken worden over de rol van de EIB buiten de EU, waarbij ook zal worden ingegaan op de steun die de EIB voor de Oekraïense economie kan bieden.

Het kabinet is van mening dat de investeringen van de EIB buiten de EU in lijn moeten zijn met het EU-externe beleid en complementair aan het werk van andere internationale financiële instellingen. De investeringen moeten een ontwikkelingsimpact hebben en Nederland acht het van belang dat de EIB milieu en sociale standaarden blijft implementeren en verder verbeteren indien nodig. Het kabinet wil ook verkennen of de EIB een rol kan spelen in de ondersteuning van de uitvoering van de Critical Raw Materials Act. Het kabinet ondersteunt het werk van de EIB in Oekraïne. De EIB speelt een belangrijke rol bij de huidige economische steun aan

² Kamerstuk 36 337, nr. 3.

³ Kamerstuk 21 501-07, nr. 1941.

Oekraïne en zal ook bij de wederopbouw een relevante speler zijn. Het kabinet dringt er bij de EIB op aan dat ze actief deelneemt aan het reeds bestaande coördinatiemechanisme voor de internationale financiële instellingen (IFI's) en zoveel mogelijk tot een verdeling van taken komt met de andere IFI's, om tot zo effectief mogelijke steun aan Oekraïne te komen.

EU-CELAC en Global Gateway

Tijdens de Raad zal de Europese Commissie naar verwachting in de context van de *Global Gateway* kort ingaan op de EU-CELAC Top (Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten) die op 17 en 18 juli 2023 zal plaatsvinden op niveau van staatshoofden en regeringsleiders in Brussel.

Global Gateway is de strategie van de EU die beoogt in de periode 2021–2027 EUR 300 miljard te investeren in de infrastructuur in partnerlanden op het gebied van onder meer connectiviteit, energie, klimaat en digitalisering. Met *Global Gateway* worden de activiteiten van de EU en de lidstaten onderling beter gecoördineerd en is er meer aandacht voor strategische communicatie rondom investerings- en ontwikkelingsprojecten. Het doel is om enerzijds meer ontwikkelingsresultaten te behalen en anderzijds de gezamenlijke activiteiten van de EU in partnerlanden beter voor het voetlicht te brengen. *Global Gateway* is daarom ook relevant voor de EU-CELAC Top. Deze Top dient de basis te leggen voor een diepgaander en gemoderniseerd partnerschap met Latijns-Amerika en de Cariben, waar *Global Gateway* projecten ook een rol in zullen gaan spelen.

De laatste EU-CELAC Top was in 2015. Het kabinet is voorstander van verdieping van de relatie met deze regio waarmee wij kernwaarden delen en vaak samen optrekken in multilateraal verband. Het kabinet ziet kansen om de samenwerking te verdiepen op terreinen als internationale rechtsorde en multilateralisme, de aanpak van grensoverschrijdende, georganiseerde misdaad, klimaat en water, kritieke grondstoffen en digitalisering en cyber. Ook op het terrein van handel en investeringen, in het bijzonder de energietransitie, liggen goede mogelijkheden om de relaties te verdiepen. Het kabinet is momenteel bezig met het vormgeven van de Nederlandse inzet voor de Top en zal de Kamer hierover voorafgaand aan de Top informeren.